

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

5 Vtrum Vbi solis substantiis conueniat, vel etiam accide[n]tibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

immutabilitate. Tunc ergo dici potest, angelus esse in toto & in qualibet parte respectu sui Vbi, & tota substantia eius esset in toto Vbi, & tota sub qualibet parte eius. Tercio, potuisset tunc Deus si vellet, creare angelum in puncto non reali, quia supponimus nullum esse: sed nostro modo intelligendi secundum quandam habitudinem ad illud, quia nimirum in ipso spatio imaginario concipimus & dimensiones quantitatis, & puncta: & ideo cum angelus, non necessario requirat extensionem secundum se, neque etiam in presentia sua, posset cum indivisibili Vbi creari, siue in corpore, siue extra illud.

XXXVI. Ad ultimum, quod attingit materiā de Vbi ipsius Dei, quoniam coincidit cum materiā de immunitate, quæ superius fuisse tractata, hic solum addendum est, Vbi prædicamentale non habere locum in Deo, quia Vbi prædicamentale est accidens, & modus ex natura rei distinctus à substantia: unde tale Vbi semper est finitum & limitatum. Præsentia vero Dei, quæ est eius immunitas, est infinita, & non est modus, sed formaliter est ipsamet substantia Dei: unde neque est accidens, neque est vlllo modo mutabilis in Deo. Loquendo ergo de hoc Vbi, neganda est sequela argumenti. Si vero esset sermo de presentia substantiali, abstrahendo à modo accidentali, sic verum est in hoc seruari proportionem, quod sicut substantia spiritualis finita est alibi, etiam si non sint corpora, ita substantia diuina perse ipsam est ubique, dummodo illud Vbi, quæ non dicat habitudinem realem ad extrinsecum locum, sed solum rationem existendi diuine substantiæ, quæ ex se ita est immensa, vt sine sui mutatione, apta sit esse intime in quouis loco. Et hoc non negant Scholastici ibi citati, sed potius hac ipsa distinctione vtuntur, quamuis significant, nomen *ubique* in propria ratione indicare confortum rerum omnium in quibus Deus sit: quod nihil obstat veritati rei, quam explicuimus. Vide Anselm. in Monolog. e. 23.

XXXVII. Ad illationes vero quas inferit illa sententia, respondere non est necesse, quia iam destructum est fundamentum ex quo illa inferuntur, & contrarias assertiones veras esse ostendimus.

SECTIO V.

Vtrum Vbi soli substantiis conueniat, vel etiam accidentibus.

I. Ratio dubitandi.

Ratio dubitandi esse potest, quia Vbi solis illis rebus conuenit, quibus motus localis conuenire potest, cum Vbi sit terminus motus localis, sed solum substantiæ proprie localiter mouentur, accidentia vero tantum per accidens, ratione substantiarum. In contrarium vero est, quia accidentia propriissime dicuntur esse hic aut ibi: hæc autem sunt denominationes sumptæ ex Vbi, & non extrinsecæ, sed intrinsecæ, ergo.

Secunda assertio de Vbi quantitatis.

II.

Quantitas habet proprium Vbi distinctum in re ab ipsa substantia.
In hac re, vt à clarioribus initium sumamus, dicendum est quantitatem habere suum proprium Vbi in re ipsa distinctum ab Vbi substantiæ. Hanc veritatem nobis præcipue manifestauit Eucharistia mysterium, in quo facta transubstantiatione manet tota quantitas panis retinens idem numero Vbi, quod ante consecrationem habebat, & illud est Vbi proprium quantitatis, nam ratione illius dicitur quantitas hostiæ consecrata esse ibi: ergo. Dicitur fortasse hoc argumento solū probari mande: ipsum Vbi substantiæ panis, quod antea quidem ipsam substantiā afficiebat media quantitate, postea vero afficit solā quantitatem: unde non probat quantitatem habere proprium Vbi distinctum ab Vbi substantiæ. Sed contra, quia in primis argumentum factum concludit il-

lud Vbi, quod manet in quantitate, esse, realiter distinctum à substantia: à quantitate autem ipsa solum distingui modaliter. Primum patet, quia post consecrationem non manent nisi accidentia realiter distincta à substantia, vt alibi dictum est. Itē, quia quantitas est res distincta à substantia: ergo si ille modus identificatur realiter quantitati, solumque modaliter ab ea distinguitur, ne esse est, vt à substantia realiter distinguitur. Denique, posset etiam Deus seruare substantiam destructa quantitate, & presentia seu Vbi eius: hoc autem est signum sufficiens distinctionis realis, scilicet: quando duo possunt mutuo separari, & inuicem permanere vnum sine alio. Vt & conuerso signum sufficiens solius distinctionis modalis inter quantitatem & illud Vbi est, quia tale Vbi nullo modo potest à quantitate separari, ita vt sine illa conseruetur in esse. Ac denique supra satis ostensum est Vbi ex ratione sua habere, quod sit modus tantum eius rei quam primo afficit, & presentem facit.

Ex quo ulterius facile ostēdi potest, hoc Vbi quantitatis esse distinctum à proprio & intrinseco Vbi, quo substantia materialis in se immediate afficitur, & sit præsens etiam dum quantitati subest. Primo quidem, quia posset Deus quantitatem separare à substantia, corrumpendo quantitatem, & conseruando substantiam omnino immutatam localiter, quod supra latè probatum est, cū de quantitate ageremus, neque in eo fingi potest vlla implicatio contradictionis: tunc ergo retineret substantia proprium & intrinsecum modum presentie, qui non potest nisi ad Vbi pertinere: unde secundum illud posset illa substantia diuina virtute mutari, & in alium locum transferri. Secundo, quia substantia non solum est præsens hic per denominationem à quantitate vel à modo quantitatis sed necesse est vt habeat intimam presentiam quæ sit intrinsecus modus eius, tum ob generalem rationem, quia presentia semper est modus intrinsecus rei presentis, tum etiam: quia inter quantitatem ipsam, & substantiam eius est etiam intima & mutua presentia & relatio, quæ in vtroque extremo habet fundamentum: illud autem non est ex parte substantiæ sola entitas eius, nam posset esse in rerum natura illa entitas substantiæ, & quantitas cum eodem Vbi, & non sequi inde relatio, vt patet, si Deus substantiam, v.g. panis Eucharistia non commutaret in aliam, sed transferret in alium locum, & ibi conseruaret. Neque etiam est tale fundamentum ipsa in hæsiō quantitatis quia potius illa presentia ordine naturæ antecedit in hæsiōnem saltem ex parte subiecti, vt statim explicabo: & maxime quia ablata in hæsiōne posset Deus conseruare illas duas entitates cum intima presentia, sicut supra dictum est in similibus.

Denique est alia ratio, quia substantia est simpliciter prior ordine naturæ, quam quantitas: ergo vt sic supponitur quantitati cum omnibus conditionibus requisitis ad causandum materialiter in suo genere ipsam quantitatem: vna autem ex conditionibus requisitis est esse hic & nunc, nam sicut debet esse res singularis, ita etiam debet habere condiciones existendi determinatas & singulares, hanc ergo conditionem, quæ est esse hic presentem, non accipit substantia à quantitate formaliter. Et confirmatur ac declaratur ex dictis supra de anima rationali: habet enim suam presentiam substantialem in corpore humano æque intimam & indistantem à quantitate ac ipsamet materia, non tamen cum simili vnione, nam anima & quantitas non vniuntur immediate, sicut materia & quantitas. Unde non habet anima suam presentiam formaliter à quantitate, sed simul cū illa. Rursus inter ipsam animam, & substantiam corporis est mutua presentia substantialis quæ formaliter saltem & essentialiter non est à quantitate. potest enim de absoluta potentia Dei sine quantitate conseruari: illa autem presentia nihil aliud est, quam quoddam Vbi

Vbi proprium substantiæ ergo idem intelligendum est de omnibus substantiis corporeis.

Obiectionibus satisfi.

V.

Dices: Communis omnium sententia est substantiam corpoream non esse in loco, nisi media quantitate: si autem unaquæque eorum habet suum proprium & intrinsecum Vbi, non magis substantia est in loco ratione quantitatis, quam e contrario ergo. Item si quantitas habet suum proprium Vbi, & illud communicat substantiæ corporeæ, quid necesse est aliud in ipsa, et substantiæ multiplicari? Præterea alias quot essent accidentia in re distincta, tot essent multiplicanda Vbi in unaquaque substantia, quod & nouum videtur & superfluum.

VI.

Respondetur, substantiam materiam imprimis esse in loco ratione quantitatis, loquendo proprie de medio extrinseco, a quo continetur & circumscribitur. Est enim aduertendum, cum dicitur rationem esse in loco esse quantitatem intrinsecam ipsius corporis, non esse sermo de ratione formali, quæ designat rem existentem in loco hæc enim est potius superficies corporis continentis: nam sicut ratio formalis essendi album est albedo informans, ita ratio essendi in loco (quod non est aliud quam esse locatum) est ipsemet locus, ut actualiter locans & continens. Est ergo in ea locutione sermo de ratione formali, quæ ex parte subiecti se tenet, & constituit illud capax talis loci, & huiusmodi ratio dicitur in corporibus esse quantitas finita, quia per illam redduntur apta, ut circumscribi possint, & extrinseca superficie terminari, quantum est ex se, nam substantia sola quantitate carens, cum penetrabilis sit cum quacunque quantitate, nec contingi potest physice, nec contineri extrinseca superficie.

VII.

Rursus si loquamur de Vbi, & duplex distinguendum est, unum circumscriptionum, seu potius circumscriptionum, aliud definitiuum, quam distinctionem latius declarabimus. Sec. seq. Substantia ergo materialis habet rationem quantitatis, quod sit priori modo alicubi ratione quantitatis, & propterea modus ille dici et soler quantitativus: constituit autem in hoc, quod res quæ sic existit alicubi, necessario habet partes suas aliquo modo distantes in partialibus locis, ita ut una non sit intime præsens alteri, nec se possint penetrare naturaliter loquendo. Tota autem ratio existendi alicubi provenit à quantitate quæ in sensu superius explicato intelligendum est, nam actualiter sic esse alicubi habet res quanta ab ipso Vbi quantitativum, tamen aptitudinem naturalem, & necessitatem sic existendi, habet à sola quantitate, à qua id participant substantia, & reliqua omnia quæ illi insunt, ut constat ex dictis superius disp. 40. Nam partes substantiæ non repugnarent inter se, quoad intimam præsentiam, nisi essent affectæ quantitate. At vero quoad alium modum essendi alicubi definitivum, qui tantum constituit in præsentia ad certum spatium definita: non habet substantia per quantitatem quod sit capax talis præsentia, sed ex hoc solum quod est talis entitas finita, & in rerum natura existens, talem modum essendi postulat. Unde et angeli immediate, & per suam substantiam & sunt capaces proportionati modi existendi alicubi, & semper aliquem determinatum modum requirunt.

VIII.

Et hinc patet responsio ad alteram interrogationem, nam quia substantia corporea, licet sub quantitate sit, est distincta res ab illa & natura sua prior illa, ideo ex se necessario secum affert extrinsecum modum præsentia sibi realiter identificatum & distinctum à modo præsentia quantitatis. Quid enim plus habet quantitas, ob quod secum afferat præsentiam seu vbi-ationem sibi accommodatam, quam ipsa substantia? Sicut ergo quantitas hoc ipso quod est, necessario se exhibet alicubi præsentem, ita etiam substantia

ex vi suæ entitatis, si præcise ac separatim consideretur. Solum est diffinitio in modo præsentia, ut iam explicuimus. Quod autem illæ duæ præsentia naturaliter colligatae sunt & variata una varietur et altera, hoc non tollit distinctionem, sed provenit ex coniunctione ipsarum rerum, in quibus tales præsentia radicantur. Et in argumentum distinctionis sufficit, quod simpliciter non repugnat unam ab altera separari, & e converso.

Alteræ assertio de Vbi aliorum accidentium.

Hinc consequenter dicendum est, Vbi in tota sua latitudine sumptum non coarctari ad solas substantias, nec inter accidentia a soli quantitati convenire, sed reliquis etiam accidentibus, siue corporalibus, siue spiritualibus quæ in rerum natura existunt. Hæc assertio mihi satis probat tertia obiectio superius proposita, in qua hoc tanquam inconueniens inferebatur, nam si eueria consequenter loquendo optime inferretur, argumenta enim facta de substantia & quantitate, quæ probant de qualibet alia entitate, nam si albedo v.g. est in rerum natura, etiam si intelligatur seruari sola sine quantitate, necessario se exhibet præsentem alicubi modo sibi accommodato. Et in Eucharistia (ut alicubi ostendit) posset Deus iterare albedinem sine quantitate, quod similiter posset iterare contentum albedinem omnino immutatam locatiter, atque eo contentum illud æque inquantitate ab aliis rebus, ac antea erat, nam in hoc nulla est repugnatio: ergo signum est habere albedinem proprium Vbi quati denituum distinctum ab Vbi quantitativum & proprio quantitatis. Quod autem in albedine explicuimus, eiusdem rationis est in quolibet accidente corporeo: & in accidentibus et spiritualibus, ut sunt potentia angelicæ, nam licet necessario comitentur suam substantiam, & sint vbiæque, est illa, nihilominus in eis vere est proprius præsentia modus, quem unaquæque retinere posset si sola consideraretur constituta omni alia entitate.

Quapropter, mea sententia, non recte sentiunt qui dicunt substantias separatas esse in loco per potentiam operandi in loco, & non per substantiam vti sciam si sit sermo de esse in loco extrinseco ad hoc non sufficit potentia, sed necessaria est operatio quæ contingant locum, seu rem loco contentam, iuxta ea quæ explicuimus superiori sectione. Si vero loquantur de esse in loco, ut tantum dicit esse alicubi per Vbi intrinsecum, sic fallum est substantiam esse alicubi ratione potentia, potius quam ratione sua, imo aliquo modo potentia comitatur substantiam: quamvis etiam ipsa, ratione suæ entitatis, si illam propriam habeat suam peculiarem modum præsentia seu vbi-ationis requirat.

Ad obiectionem ergo tertiam, quæ solum fundatur in quadam admiratione de multiplicatione tot modorum Vbi: Dicendum est non esse maiorem rationem admirationis in Vbi, quam in Quando seu duratione. Sicut ergo unaquæque res, hoc ipso quod habet propriam & intrinsecam existentiam habet etiam propriam & intrinsecam durationem, ita etiam habet propriam & intrinsecam præsentiam, quæ non æque identificatur: non est enim necesse similitudinem tenere in omnibus. Tamen quia omnia accidentia eiusdem subiecti sunt ibi per modum vniuersi, & cum illo constituant unum aliquo modo, & quia illius præsentia semper naturaliter requiritur, ideo illius totius compositi dicitur esse aliquo modo unum Vbi, tanquam teneret illud non sit proprie ac per se unum in suo genere, sed cōgregatione quadam. Sicut etiam homo vestitus censetur habere unum Vbi, cum tamen dubium non sit, quin vestes, & corpus vestitum diuersa habeant Vbi.

Respond.

Responsio ad rationem dubitandi initio.
positam.

Diuisio vbi in definitiuum, & circumscriptiuum
exponitur.

XII.

II.

Et hoc etiam confirmari potest exemplo motus, localis (vt simul rationi dubitandi in principio posita respondeamus) dicitur enim vnus res per accidens moueri ad motum alterius, non quia vere & in se non mutetur, alioqui non proprie, sed per metaphoram, aut denominatione extrinseca mutari diceretur. Sed illud per accidens, perinde est ac per aliud: tunc enim dicitur res sic moueri per accidens, quando motus non exercetur primo & per se circa illam, sed circa aliam, quæ alteram secum trahit, vt plane constat de homine, qui mouetur in naui, vel de vestibus, quæ mouentur cum homine. Ad hunc ergo modum intelligendum est moueri accidentia ad motum subiecti per accidens, non quod ipsa non vere & in se mutantur, nam reuera mutant locum & Vbi, & consequenter etiam mutant relationes propinquitatis vel distantie ad res alias, sed quia quasi deferuntur ad modum subiecti.

XIII.

Primo per se
aut per ali-
ud vbi sit
in loco.

Sed instabit tãdem aliquis, quia si accidentia habent propria Vbi, cum ipsum etiam Vbi sit quoddam accidens, habebit etiam suum Vbi, distinctum ab Vbi subiecti, & ita procedetur in infinitum. Respondetur vulgari solutione, quæ in simili processu dari solet, vnumquodque Vbi se ipso esse præfens vbiunque suum formalem effectum exercet. Nam quando ipsa forma aliquo modo participat suam rationem & quasi effectum formalem, non per aliam formam, sed se ipsa id habet, sicut supra in simili dictum est de quantitate. In præfenti vero peculiariter hoc declaratur ex differentia notanda inter Vbi, & alia accidentia, quod in ipso Vbi, nunquam potest mutari præfentia localis, in aliis vero potest, exceptis solis relationibus propinquitatis & distantie, quæ fundantur in ipso Vbi, & ideo imitantur illud. Ratio vero est, quia alia accidentia sunt præfentia per modum distinctum. Vbi vero se ipso, & ideo non potest præfentiam mutare, quia non potest mutare suam entitatem. Sicut etiã supra dicebamus actionem non posse mutare respectum transcendentalem ad agens, quia non alia actione, sed se ipsa fit: & ideo si respectus ad agens mutatur, non mutat actio respectum, sed in subiecto vel effectu mutatur actio, & vna tollitur, & alia loco illius succedit. Ad eundem ergo modum, quando subiectum mutat præfentiam, non mutat ipsum Vbi respectum præfentia, sed vnum Vbi tollitur, & aliud loco illius fit in re alicubi existente. Et hoc modo conuenit Vbi esse immutabile, quam proprietatem attribuit Aristoteles loco in 4. Physicorum: propriissime vero, & radicaliter (vt sic dicam) conuenit ipsi Vbi, nam loco extrinseco non conuenit nisi secundum formalem quandam considerationem superficiei vt existentis in tali Vbi, & quatenus omnes superficies ibi succedentes illam formalitatem participant, de quo alibi latius.

Primo enim ex dictis constat posse in hoc prædicamento assignari vnum supremum genus, quod per essentielles differentias diuidi potest in species subalternas vsque ad ultimas, & vsque ad indiuidua. Hæc autem coordinatio satis accommodare fit si diuisionem illam, quæ de loco, seu potius de esse in loco dari solet, scilicet, vel definitiue, vel circumscriptiue, ad Vbi accommodemus. Quæ diuisio sumpta est ex Damasceno lib. 1. de fide cap. 17. & lib. 2. cap. 3. Quamuis ipso verbo definiendi aut definitiue, non viatur, sed solum verbo circumscribendi: declarat tamen non habere eandem vim in rebus spiritualibus, & in corporalibus, & ad hanc diuersitatem significandam vsunt Theologi illis duabus vocibus circumscriptiue & definitiue. Dicitur ergo res esse alicubi circumscriptiue, quãdo ita ibi est, vt sit rota in toto pars in parte spatii quod occupat: definitiue autem dicitur esse aliquid, quod ita est alicubi, vt intra definitum spatium contineatur, nec simul possit extra illud naturaliter esse. Est autem subintelligenda negatio extensionis, nam alias etiam id, quod est circumscriptiue in loco, erit etiam definitiue, quia non potest naturaliter simul esse in alio Vbi: quo sensu illud esse definitiue potest genericè sumi prout distinguitur ab esse vbiique quod est proprium Dei. Vt ergo illa sit ratio specifica, subintelligenda est negatio, videlicet vt res illa dicatur esse definitiue in loco, quæ licet non habeat in loco extensionem partium, intra certos tamen limites ita continetur, vt extra illud Vbi naturaliter esse non possit. Atque ita illa diuisio fere coincidit cum diuisione Vbi in corporeum & spirituale, quæ duo membra esse specie diuersa superius ostensum est.

Prima obiectio contra diuisionem, eiusque
solutio.

Sed obiciere quis potest nam punctum habet etiam suum Vbi, in quo non est extensio partium, punctum vt possit esse totum in toto, & totum in qualibet parte, & tamen punctum non dicitur esse alicubi definitiue sed potius circumscriptiue. Respondetur primo non oportere vt Vbi ipsius puncti in illa diuisione contineatur, quia sicut Aristoteles dixit punctum non esse in loco per se, sed per accidens, & sicut punctum non est quantitas, sed principium quantitatis, ita nos dicere possumus punctum non habere Vbi, sed principium Vbi corporei. Vnde vterius dicitur, eo modo quo illud est Vbi, reduci ad circumscriptiuum, & in descriptione Vbi definitiui subintelligendum etiam erit sub negatione extensionis partium, comprehendendi negationem essendi in loco per modum principii talis extensionis: quod alio modo dici solet esse indiuisibile vt habens positionem in continuo.

Secunda obiectio & responsio.

Dices rursus: intrinsecum Vbi substantiæ materialis, & accidentium etiam materialium, præter quantitatem est diuisibile, ita vt ratione illius totum sit in toto, & pars in parte, & tamen ex se non est Vbi circumscriptiuum, nam hoc per se primo soli quantitati conuenit, & nõ alteri nisi ratione illius. Ad hoc duobus modis responderi potest, vt ad quatuor sit diuisio. Primo, omne Vbi rei materialis comprehendendi sub Vbi circumscriptiuo, quia licet ex se & per se non necessario habeat extensionem partium in ordine ad locum, sed ratione quantitatis, tamen ex natura sua postulat vt media quantitate habeat illam extensionem. Vnde Vbi circumscriptiuum subdistingui potest, nam vnum est per se tale ex vi sua, seu ex natura

SECTIO VI.

Quomodo distinguendum, & ordinandum
sit prædicamentum Vbi, quæ ve proprietates illis tribuantur.

Ad dictis in præcedentibus sectionibus facile est reliqua omnia, quæ ad intelligentiam huius prædicamenti pertinere possunt, breuiter colligere.

Tom. II. Metaphys.